

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 187. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1838_599-txt-shoot-idm5138.pdf (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Ja, jeg siger det dristig, vis paa, at sand historisk Oplysning skal stadfæste og klare det: at Vendeerne var den eneste franske Krigshær, som viste Følelse for den virkelige, menneskelige Frihed og havde Mod til at stride og lide for *den*; thi ikke blot *de* Hære, der ved Frihed kun forstaar deres Frihed til at gjøre alt, hvad de vil: røve, plyndre, lemlæste eller slaa ihjel, ikke blot *de* er grumme Tyranner, men *de* er det ikke mindre, som med Ild og Sværd eller Baand og Lænker vil tvinge andre til at tænke og føle ligesom de, eller til at hykle en Følelse og Tænkemaade, de ikke har; og det er kun uhyre Blindhed, naar man ikke ser, det er lige saa tyrannisk at ville paanøde Folk, hvad man kalder Frihed og Oplysning, som hvad man kalder den eneste saliggjørende Tro; thi der er jo lige saa lidt nogen, der sætter sig imod, hvad han selv ansér for Frihed og Oplysning, som hvad han ansér for saliggjørende Tro; og hvad vi ansé for Slaveri og Blindhed, 188kan vi dog umulig, som ærlige Folk, modtage og ophøje som Frihed og Oplysning, umulig, naar vi har Mands Mod og Hjærte, se os paatvunget, uden at væрге os derimod til det yderste. Derfor er det klart, at ikke blot i Paris og ikke blot i Rædselstiden, men i det hele under den franske Revolution, bar man sig ad enten som udbrudte Slaver, der kalde det Nødvæрге at slaa alle *dem* ihjel, der mulig kunde gribe dem, eller som grumme Tyranner, der ej føle sig fri, uden naar alle andre er deres Trælle; kun Vendeerne viste, de havde den Følelse: at borgerlig Frihed ikke bestaar i at gjøre Ulykker og tyrannisere andre, men i at have Lov til, naar man ingen gjør Fortræd, i Fred at rygte sin Dont og følge sit Hjærtes Drift. – Hvad der ophidsede dem, var nemlig, som man véd, dels den ny Præsteed og især den ny Udskrivning; og begge Dele var unægtelig saa tyranniske, at naar Vendeerne ikke var lutter kristelige Halvguder, der foretrak Martyrkronen for alt jordisk, da maatte de nødvendig drage Sværdet for deres paa det ømmeste krænkede Borgerfrihed.